

Tvist om giltighet av avskedande av officer inom Försvarsmakten. Fråga bland annat om arbetstagaren köpt in föremål i annat syfte än Försvarsmaktens behov av dessa föremål.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLENDOM
2013-12-18
StockholmDom nr 94/13
Mål nr A 172/12**KÄRANDE**

Officersförbundet, Box 5338, 102 47 Stockholm
Ombud: advokaten Adam Grabavac, C J Advokatbyrå AB, Cardellgatan 1,
114 36 Stockholm

SVARANDE

Staten genom Försvarmakten, Högkvarteret, Juridiska staben,
107 85 Stockholm
Ombud: försvarsjuristen Anders Enqvist, adress som ovan

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund

Mellan staten genom Försvarmakten (Försvarmakten) och Officersförbundet (förbundet) och gäller kollektivavtal.

J.P., som är medlem i förbundet, anställdes som officer i Försvarmakten i juni 1995. Han började arbeta på Försvarmaktens tekniska skola (FMTS) i Halmstad år 2005. Den 22 mars 2012 avskedades J.P. från sin anställning.

Tvist har uppkommit om det funnits laglig grund för avskedandet, alternativt saklig grund för uppsägning. Tvisteförhandlingar har hållits mellan parterna utan att de har kunnat enas.

Yrkanden

Förbundet har väckt talan mot Försvarmakten och yrkat att Arbetsdomstolen i första hand ska

1. ogiltigförklara avskedandet av J.P.,
2. förplikta Försvarmakten att till J.P. betala allmänt skadestånd med 150 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 3 oktober 2012, till dess betalning sker, samt

3. förplikta Försvarmakten att till J.P. betala ekonomiskt skadestånd motsvarande lön med 1 115 kr för den 31 mars 2012, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 mars 2012 till dess betalning sker, samt lön med 33 800 kr per månad räknat från och med den 1 april 2012 till och med den 31 januari 2013, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25:e i varje månad till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte funnits skäl för avskedande av J.P. men väl saklig grund för uppsägning har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen ska

1. förplikta Försvarmakten att till J.P. betala allmänt skadestånd med 100 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 3 oktober 2012, till dess betalning sker,
2. förplikta Försvarmakten att till J.P. betala ekonomiskt skadestånd motsvarande den förlust av uppsägningslön som han lidit genom avskedandet med 33 800 kr per månad från och med den 31 mars 2012 till och med den 30 september 2012, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25:e i varje månad till dess betalning sker, samt
3. förplikta Försvarmakten att till J.P. betala ekonomiskt skadestånd för utebliven semesterersättning med 25 553 kr för perioden den 31 mars 2012 till och med den 30 september 2012, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från och med den 30 september 2012 till dess betalning sker.

Försvarmakten har bestritt yrkandena. Försvarmakten har vitsordat förbundets beräkningar avseende lön, semesterersättning och ränta. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att laglig grund för avskedande inte förelegat har ett allmänt skadestånd om 100 000 kr vitsordats. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att avskedande varit en allför ingripande åtgärd men däremot att saklig grund för uppsägning förelegat har ett allmänt skadestånd om 50 000 kr vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande. Arbetsdomstolen väljer att först redovisa vad Försvarmakten anfört.

Försvarmakten

Bakgrund och skälen för avskedandet

FMTS är Försvarmaktens centrum för teknisk utbildning och kunnande. På FMTS utbildas alla personalkategorier inom Försvarmakten som behöver en teknisk utbildning och på skolan ges både grund- och vidareutbildningar. Vid FMTS förekommer även viss utvecklingsverksamhet.

Vid tidpunkten för avskedandet var J.P. sektionschef för hjulfordonssektionen vid FMTS. Hjulfordonssektionen är en sektion inom marksystemavdelningen. Med marksystem avses markbaserade vapen som till exempel stridsvagnar och pansarvagnar. Marksystemavdelningen utbildar även på soldatburna vapen.

J.P. avskedades av följande skäl. Han har köpt saker för Försvarmaktens medel i annat syfte än att Försvarmakten har haft behov av dessa föremål. J.P. har vidare undandragit Försvarmakten besittningen till ett antal föremål. J.P. har lånat hem saker utan lov och det har varit osäkert om och hur han skulle lämna tillbaka dessa. Han har även försökt tillskansa sig extra ledighet och traktamente i samband med en tjänsteresa.

Försvarmakten ser strängare på J.P:s agerande än vad som kanske görs på andra delar av arbetsmarknaden. Som chef har J.P. innehavt en särskild förtroendeställning. Inom Försvarmakten finns ett särskilt behov av att kunna lita på varandra. Försvarmakten ska finnas där när allting annat brister och det blir aktuellt med väpnad konflikt.

Inköpsrutiner

Det ingick i J.P:s arbetsuppgifter att köpa in vissa saker. Försvarmakten har en skriftlig inköpsinstruktion för hur inköp ska göras. De köp J.P. har vidtagit har formellt sett följt instruktionen. Inköpsinstruktionen innehåller dock en passus som erinrar om att noga analysera behovet innan inköp görs. Det är i denna del som J.P:s agerande har brutit vad avser inköpen.

Det har funnits tre olika metoder för att genomföra köp inom FMTS. Vid beställning av enklare föremål eller förbrukningsvaror som beställs kontinuerligt sker detta genom en Delta-beställning till Delta-lagret. Dessa köp atteras inte. Även om avsikten varit att Delta-lagret ska användas för rutinmässiga beställningar har det varit möjligt att beställa i stort sett vad som helst genom Delta-lagret. Lagret är externt, det vill säga att det inte är Försvarmaktens eget lager. Vem som har varit huvudman för lagret har varierat. Eftersom personalen på lagret inte tillhört Försvarmakten har de inte kunnat reagera på om det skulle komma in en för Försvarmakten tveksam beställning.

För mer speciella beställningar har det funnits två beställningsmetoder; inköpsanmodan och PRIO. PRIO är ett datasystem som introducerades våren 2010. Den tidigare ordningen med så kallad inköpsanmodan var ett system med pappersblanketter. Köp genom inköpsanmodan och PRIO har krävt attest av behörig chef för att verkställas. Vilken chef som ska attestera köp via PRIO beror på kontoslag. Detta innebär att beställaren kan styra vilken chef som ska attestera köpet.

Följande omständigheter läggs J.P. till last.

Den hydrauliska hjulrampen

J.P. har köpt en hydraulisk hjulramp i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av en sådan. Det har inte heller funnits behov av en sådan. Den går inte att använda på de fordon som finns på marksystemavdelningen. Det lättaste fordonet på hjulfordonssektionen väger tre ton och hjulrampen har endast bärkraft för fordon upp till 900 kg. Hjulfordonssektionen använder inte, och utför inte heller service på, personbilar.

Det har inte funnits några arbetsmiljöproblem på Grundteknikavdelningen (GTA). J.P. har inte heller samrått med eller meddelat någon på GTA om inköpet. Hjulrampen har hela tiden legat i sin förpackning.

Betesputsen

En betesputs är en stor gräsklippare som är avsedd för att putsa betesmark. J.P. har lånat betesputsen utan att fråga om lov och därefter inte kunnat redovisa var den har varit. Han lånade den någon gång under hösten 2011 och den återlämnades den 11 januari 2012. Företrädare för Försvarsmakten har vid upprepade tillfällen frågat J.P. var betesputsen har befunnit sig och som svar har J.P. ljugit och uppgivit olika platser. Han har uppgivit att den har funnits på hyllan i hangaren, utanför hangaren, på Mästocka skjutfält och hos jaktvårdsföreningen.

På fråga har jaktvårdsföreningens ordförande uppgivit att jaktvårdsföreningen inte har något behov av att klippa gräs och att han inte vetat något om att betesputsen lånats å föreningens vägnar.

Minneskortet av märket Garmin

J.P. har köpt ett minneskort, innehållande ett digitalt sjökort, i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av ett sådant. Det har inte heller funnits behov av en sådant. Det har inte funnits någon hårdvara för att kunna använda minneskortet. För Försvarsmakten gäller särskilda regler för vilka datorsystem och datortillbehör som får användas. Det aktuella sjökortet är inte ett sådant som får användas inom Försvarsmakten.

När J.P. köpte minneskortet hade det inte genomförts någon utbildning på Bogserbåt 4 under de senaste fyra eller fem åren.

Kommunikationsradioapparaterna

De tre kommunikationsradioapparaterna, som J.P. köpt in, säljs och marknadsförs som utrustning till jakt. De ligger på en frekvens som Försvarsmakten inte får använda. J.P. har köpt in dessa i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av dessa. Det har inte heller funnits behov av kommunikationsapparaterna. Det var länge sedan det hölls någon utbildning av Krigsbro 5 och i den mån det skulle finnas behov av kommunikationsutrustning fanns det sådan. En av radioapparaterna har J.P. lånat ut till sin kamrat kaptenen A.A.

Stålrörprofilerna

J.P. har köpt stålrörprofilerna i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Det har inte heller funnits behov av stålrörprofilerna. Endast en liten andel har använts för att bygga vapenställ. Vart resten har tagit vägen saknar Försvarsmakten kännedom om. De har i vart fall inte använts för att bygga skjutmål.

Rörgängsverktygen

J.P. har köpt rörgängsverktyg i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Rörgängsverktygen är avsedda för normal fastighetsvård av värme, vatten och ventilation. Försvarmakten utför inte fastighetsvård i egen regi och behöver således inga rörgängsverktyg.

Grovdammsugarna av märket Kärcher

J.P. har köpt två dammsugare men det behövdes endast en. Inköpet av i vart fall en dammsugare är felaktigt.

Hörselskydden av modell Peltor Tactical XP

J.P. har köpt hörselskydd i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Försvarmakten hade redan fullgod utrustning och behövde inte dessa. När hörselskydden köptes in var de inte godkända för användning inom Försvarmakten. Hörselskydden köptes i september 2010 och blev godkända för användning först i mars 2011.

Av Försvarsmedicincentrums förteckning över hörselskydd godkända för att användas inom Försvarmakten framgår att hörselskydden är tänkta att vara ett komplement för utbildningsbefäl och skjutledare som dagligdags eller under längre tid exponeras för impulsljud från vapen.

Traktormotorerna

J.P. har beställt två fabriksnya traktormotorer med avsikt att han skulle skänka åtminstone den ena motorn till jaktvårdsföreningen. Motorerna hade ett värde och var tillräckligt gamla för att kunna användas i antika traktorer.

Jaktvårdsföreningen har inte hört talas om den tilltänkta gåvan. Dessutom är gåvor av detta slag inte tillåtna enligt förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarmakten. Försvarmakten får lämna denna typ av föremål som internationellt bistånd eller till frivilligorganisationer inom Försvarmakten.

GPS navigatören

J.P. har köpt in en GPS navigatör i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av en sådan. Det har inte heller funnits behov av en sådan. När J.P. köpte in GPS navigatören hade J.P:s kollega J.T. sedan tidigare, utan att heller då behov förelegat, köpt in fem GPS navigatörer till hjulfordonssektionen. I samband med att J.P. fick frågor om GPS navigatören visade det sig att han hade den i sin privata portfölj.

Axelkorsen

J.P. har köpt fyra axelkors i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Det har inte heller funnits behov av axelkorsen.

Motorbergborrmaskinen

J.P. har lånat motorbergborrmaskinen under lång tid och han har dessutom vanvårdat den. När inventeringar har gjorts så har J.P. tillfrågats om han har motorbergborrmaskinen. J.P. har svarat jakande och inventeringsansvarig har då ”prickat av” den vilket inte är detsamma som att Försvarmakten har haft den i sin besittning.

DeWalt verktygsset

J.P. har uppgivit att han köpte verktygssetet som ersättning för ett borttappat verktygsset. Denna förklaring tror inte Försvarmakten på. Det har inte funnits behov av verktygssetet.

Kikarsiktet av märket Swarovski

J.P. köpte kikarsiktet av märket Swarovski i november 2010 i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av ett sådant kikarsikte. Det har inte heller funnits behov av detta. Kikarsiktet är inte militärt. J.P. har påstått att det skulle användas i utbildning. Detta stämmer inte. Kikarsiktet omfattas inte av kursplanerna. J.P. har inte berättat för någon att han köpt in det och de lärare som skulle ha kunnat använda det i sin undervisning har därmed inte vetat om att det har funnits. Såvitt Försvarmakten känner till har kikarsiktet inte använts utan hela tiden varit inlåst i ett skåp.

Rödpunktsiktet av märket Trijcon

J.P. har köpt ett rödpunktssikte avsett för pistol i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av detta. Det går inte att använda på någon av Försvarmaktens pistoler och är således ett köp för vilket behov saknats.

Kikarsiktet av märket Trijcon

J.P. har köpt ett kikarsikte av märket Trijcon i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av det. Kikarsiktet är civilt. Det är inte godkänt för att användas inom Försvarmakten. Det har inte funnits något behov av kikarsiktet.

Tjänsteresan till Stockholm i oktober 2011

I samband med en tjänsteresa till Stockholm i oktober 2011 har J.P. försökt tillskansa sig extra ledighet och traktamente.

J.P. har uppgivit att han skulle delta i utbildning i Stockholm med avresa från Halmstad måndagen den 3 oktober 2011 och vara åter i Halmstad fredagen den 7 oktober 2011 kl. 16.00. Mötet pågick dock bara från kl. 10.30 på tisdagen till

lunchtid på torsdagen. Det har således funnits gott om tid för J.P. att köra hem under torsdagen. Av olika anledningar upptäcktes att J.P. försökte tillskansa sig extra ledighet och han kommenderades in till ett möte på FMTS på fredag morgon.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

J.P. har köpt saker för Försvarsmaktens medel i annat syfte än att Försvarsmakten har haft behov av dessa föremål. Han har vidare lånat hem Försvarsmaktens saker på ett sätt som inte är tillåtet och vid upprepande tillfällen ljugit om var en betesputs, som han lånat, har stått uppställd. Han har försökt tillskansa sig extra ledighet och traktamente i samband med en tjänsteresa till Stockholm. J.P. har agerat på ett sådant sätt att skäl för avskedande eller i vart fall saklig grund för uppsägning har förelegat.

Förbundet

Bakgrund

FMTS bildades år 2005 genom en sammanslagning och utveckling av Arméns tekniska skola i Östersund, örlogsskolorna i Berga och Karlskrona och Försvarsmaktens Halmstadsskolor. FMTS är Försvarsmaktens centrum för teknisk utbildning och funktionsutveckling. FMTS ansvarar för totalt cirka 800 olika utbildningar av varierande längd. Alla utbildningar ges inte samtidigt. FMTS är placerad i Halmstad och utgör en del av Halmstad garnison. Halmstad garnison har cirka 1 000 personer anställda varav ungefär 325 arbetar inom FMTS.

J.P. anställdes som officer i Försvarsmakten år 1995. Han började arbeta på FMTS år 2005. Vid tidpunkten för avskedandet var han anställd som sektionschef inom marksystemavdelningen på FMTS. Han var också utbildnings- och säkerhetsofficer. Befattningen som utbildnings- och säkerhetsofficer avsåg hela FMTS och inte enbart marksystemavdelningen.

Inköpsrutiner

I J.P:s arbetsuppgifter har ingått att göra nödvändiga beställningar. Inom FMTS har materiel införskaffats på tre olika sätt, genom så kallad Delta-beställning, inköpsanmodan eller via datorsystemet PRIO. Ett alternativt uttryck för Delta-beställning är uttag ur garnisonslagret. Ordningen med inköpsanmodan ersattes av PRIO omkring år 2010. PRIO är alltså ett datorbaserat system, till skillnad från inköpsanmodan som var ett system med pappersblanketter. Oavsett på vilket sätt ett köp har genomförts har köpet attesterats. Köp genom inköpsanmodan och PRIO har attesterats innan köpet fullföljts medan Delta-beställningar har attesterats i efterhand. Delta-beställningar har attesterats genom att en sammanställd lista av vad som köpts in tillställts behörig chef för godkännande.

Försvarsmakten har åberopat en inköpsinstruktion. J.P. har aldrig tagit del av inköpsinstruktionen. Under alla förhållanden har han inte brutit mot inköpsinstruktionen.

Hemlånekultur

Det har förekommit en tillåten och utbredd hemlånekultur inom FMTS. Det har inte funnits några rutiner för hemlån avseende vem som ska tillfrågas om lån, vad som får lånas eller hur länge. I den omfattning J.P. har lånat hem föremål har det varit på sedvanligt sätt och i enlighet med den hemlånekultur som funnits inom FMTS.

Möten i januari 2012

J.P. blev den 3 januari 2012, under sin semesterledighet, inkallad till ett möte med chefen för marksystemavdelningen majoren P.E. Övriga närvarande vid mötet var chefen för utbildningsenheten överstelöjtnanten T.W. och ställföreträdande chefen för utbildningsenheten överstelöjtnanten K.M. Vid mötet riktades olika anklagelser mot J.P. bland annat avseende inköp som han gjort.

Den 19 januari 2012 blev J.P. kallad till ett nytt möte. Vid detta möte närvarade stabschefen överstelöjtnanten J.D., majoren I.A. och HR-chefen M.A. Under detta möte blev J.P. tillfrågad om en rad inköp som inte hade behandlats på mötet den 3 januari. Flertalet av de ifrågasatta inköpen låg långt tillbaka i tiden. J.P. gavs inte möjlighet att förbereda sig inför något av mötena.

De föremål som J.P. har köpt in har införskaffats för att tillgodose FMTS behov. J.P. har inte vilselett attesterande chef i samband med inköpen. Det är endast minneskortet av märke Garmin, kommunikationsradioapparaterna och kikarsiktet av märket Swarovski som har hämtats ut av J.P. personligen. Övrigt har levererats av en så kallad turbil, som går mellan garnisonslagret och marksystemavdelningen, och tagits emot av annan än J.P.

Beträffande de föremål som aktualiserats i målet anføres följande.

Den hydrauliska hjulrampen

Den hydrauliska hjulrampen köptes genom Delta-beställning i september 2011. Marksystemavdelningen använder domkrafter, liftar och pallningsmaterial gemensamt med GTA. Dessa avdelningar hade haft problem med undermåliga domkrafter vilket resulterat i tillbud. J.P. beställde hjulrampen för att kontrollera dess säkerhet och användarvänlighet. Hjulrampen kom dock att stå oanvänd eftersom han inte hann pröva den. Med anledning av att J.P. skulle utföra service på sin privata bil lånade han hem hjulrampen i samband med julleddigheten i december 2011. Han hade dessförinnan frågat J.T., som var materialansvarig, om han kunde låna hem den. J.P. kom emellertid inte att använda hjulrampen utan lämnade tillbaka den i obruten förpackning den 11 januari 2012.

Betesputsen

J.P. lånade betesputsen i oktober 2011 med avsikt att använda den för viltvård i F14 Jaktvårdsförening där J.P. är medlem. Jaktvårdsföreningen hyr mark av Halmstad garnison. J.P. gjorde bedömningen att FMTS inte behövde nyttja betesputsen förrän framåt våren 2012 när gräset återigen skulle börja växa. Det har varit kutym inom FMTS att, utan vederlag, låna ut föremål till jaktvårdsföreningen i viltvårdande syfte. J.P. erbjöd sig vid flera tillfällen att visa var betesputsen stod uppställd men Försvarmakten visade inte något intresse av att få den förevisad. Betesputsen lämnades tillbaka den 11 januari 2012.

Minneskortet av märket Garmin

J.P. köpte minneskortet av märket Garmin i juni 2011. Köpet gjordes genom PRIO och attesterades av ställföreträdande chef för utbildningsenheten överstelöjtnanten K.M. Minneskortet är ett sjökort i digital form. J.P. var utsedd till ansvarig för sjöverksamheten inom marksystemavdelningen. Syftet med inköpet var att använda minneskortet vid utbildning på Bogserbåt 4. Så kom dock inte att ske eftersom det inte hölls någon sådan utbildning under perioden från inköpet och fram till dess att J.P. avskedades.

J.P. äger ingen båt och har ingen nautisk kompetens. Minneskortet har hela tiden förvarats i J.P:s säkerhetsskåp på FMTS.

Kommunikationsradioapparaterna

J.P. köpte in tre kommunikationsradioapparater i november 2007. Syftet med inköpet var att använda dessa vid transport av Krigsbro 5. Krigsbro 5 är en portabel bro. Transport av Krigsbro 5 innebär transport av skrymmande och bred last. Köpet genomfördes genom inköpsanmodan. J.P. förklarade inköpet för dåvarande chefen för utbildningsenheten A.C. som attesterade så att köpet kunde verkställas. Efter inköpet av kommunikationsradioapparaterna beslutades att det inte längre skulle genomföras några utbildningar på Krigsbro 5. Kommunikationsradioapparaterna har dock kommit till användning i samband med skjutövningar. Två av radioapparaterna har hela tiden förvarats i ett av J.P:s skåp på FMTS. Den tredje har varit utlånad till kaptenen A.A. Det är inte riktigt att A.A. och J.P. var jaktkamrater. Kommunikationsradioapparaterna kan endast användas på frekvensen 155 Mhz. Inom F14 Jaktvårdsförening används frekvensen 31 Mhz.

Strålrörsprofilerna

J.P. beställde stålrörsprofiler till marksystemavdelningens gemensamma materialförråd för att användas dels vid behov, dels till en planerad skjutövning under hösten 2010. Stålrörsprofilerna införskaffades vid två olika tillfällen, i juni 2010 och i november 2010. Inköpen har gjorts genom Delta-beställningar. En del av strålrörsprofilerna har använts vid byggandet av ett vapenställ. Såvitt J.P. vet har en del av stålrörsprofilerna använts som förstärkning av en betongvägg.

Rörgängsverktygen

Rörgängsverktygen köptes genom Delta-beställning år 2010. Det har funnits behov av rörgängsverktygen i FMTS verksamhet. Verktygen kan användas för att gånga i stort sett vad som helst.

Grovdammsugarna av märket Kärcher

J.P. köpte in två grovdammsugare av märket Kärcher efter att behov påtalats av två lärare på FMTS. De köptes in i november 2009 genom Delta-beställning.

Hörselskydden av modell Peltor Tactical XP

Två par hörselskydd av märket Peltor Tactical XP köptes in i september 2010. Köpet genomfördes via en beställning i PRIO och atterades av dåvarande avdelningschefen P.G. J.P. har arbetat som skjutledare fyra till fem gånger per år. Av förteckning från Försvarsmedicincentrum framgår att modellen är godkänd för användning vid skjutövningar. Förteckningen är daterad efter att J.P. köpte in hörselskydden men förteckningen anger inte när det har fattats beslut om att godkänna dem.

Traktormotorerna

J.P. beställde två stycken traktormotorer i mars 2011. Hans avsikt var att beställa en motor men han råkade beställa två. Beställningen gick inte igenom och det levererades aldrig några motorer. Anledningen till att motorerna inte levererades var att de redan hade skickats för skrotning. Traktormotorerna var utrangerade, betingade inget värde och var nollprissatta. Syftet med beställningen var att motorn skulle användas som reservmotor till jaktvårdsföreningens traktor.

GPS navigatorn

GPS navigatorn kan via cigarettuttaget anslutas till vilket fordon som helst. Den köptes i april 2010 genom Delta-beställning och har kommit till användning inom FMTS i samband med tjänsteresor.

Axelkorsen

J.P. köpte fyra axelkors i mars 2011. Inköpet gjordes genom Delta-beställning. Axelkorsen har använts i utbildning vid GTA.

Motorbergborrmaskinen

J.P. frågade materialansvarig lärare J.T. om tillåtelse innan han lånade hem motorbergborrmaskinen. Under tiden som J.P. hade motorbergborrmaskinen hemlånad var den föremål för inventering vid tre tillfällen; i oktober 2009, i oktober 2010 och i maj 2011. Av inventeringsprotokollen framgår att motorbergborrmaskinen inte tagits upp som saknad vid något av inventeringstillfällena. Motorbergborrmaskinen är 30 år gammal. J.P. har inte vanvårdat den.

DeWalt verktygsset

DeWalt verktygsset införskaffades i oktober 2011. Köpet gjordes genom PRIO och atterades av chefen för linjeavdelningen A.H. FMTS är Försvarsmaktens centrum för teknisk utbildning och funktionsutveckling och torde ha behov av verktygsset.

Kikarsiktet av märket Swarovski

J.P. införskaffade kikarsiktet av märket Swarovski i november 2010. Inköpet skedde genom PRIO och atterades av avdelningschefen för marksystemavdelningen majoren P.E. Syftet med inköpet var att kikarsiktet skulle användas i utbildning inom FMTS och det var också så J.P. motiverade köpet inför P.E. i samband med hans atterering. Kikarsiktet hann dock inte komma till användning i utbildning innan J.P. avskedades. Kikarsiktet har förvarats i J.P:s säkerhetsskåp.

Rödpunktssiktet av märket Trijcon

J.P. köpte in rödpunktssiktet av märket Trijcon genom inköpsanmodan i oktober 2008. Köpet atterades av ekonomichefen P.O. Rödpunktssiktet har använts i utbildning.

Kikarsiktet av märket Trijcon

Kikarsiktet av märket Trijcon köptes i april 2008. Beställningen gjordes genom inköpsanmodan och atterades av dåvarande avdelningschefen P.G. Kikarsiktet har använts i utbildning.

Tjänsteresan till Stockholm i oktober 2011

I oktober 2011 var J.P. på verksamhetsmöte i Berga i Stockholm. Han tog sig till mötet med hyrbil. J.P. har inte försökt tillskansa sig extra ledighet eller traktamente i samband med tjänsteresan. Med hänsyn till den långa körtiden mellan Halmstad och Stockholm ville han ha viss flexibilitet. J.P. hade ingen annan avsikt än att vara tillbaka på FMTS fredagen den 7 oktober 2011.

J.P. har inte brutit mot Försvarsmaktens instruktioner vid beställningen av tjänsteresan. Beställningen är godkänd av chefen för marksystemavdelningen majoren P.E.

Sammanfattning av grunderna för talan

Det har funnits behov av de föremål som J.P. köpt in till FMTS. Han har inte vilselett attesterande chef i samband med inköpen. Han har lånat hem saker i enlighet med den hemlånekultur som funnits på FMTS. När det gäller betespusten har J.P. vid flera tillfällen erbjudit sig att förevisa var den stod uppställd. J.P. har inte försökt tillskansa sig extra ledighet eller traktamente i samband med tjänsteresan till Stockholm.

J.P. har således avskedats utan att ens saklig grund för uppsägning har förelegat. Avskedandet ska därför ogiltigförklaras. Försvarmakten är även skyldig att betala lön och allmänt skadestånd till J.P. med anledning av det felaktiga avskedandet. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att Försvarmakten haft saklig grund för uppsägning men inte skäl för avskedande har J.P. rätt till ekonomiskt skadestånd motsvarande lön och semesterersättning under en uppsägningstid samt rätt till allmänt skadestånd.

Domskäl

Twisten

J.P. anställdes som officer i Försvarmakten i juni 1995. Han avskedades från sin anställning den 22 mars 2012. Han var vid tidpunkten för avskedandet chef för hjulfordonssektionen, som är en sektion inom marksystemavdelningen, vid FMTS i Halmstad. Twisten i målet gäller om det har förelegat laga grund för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning.

Försvarmakten har gjort gällande följande. Avskedandet av J.P. har varit lagligen grundat eftersom J.P. grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Han har köpt saker för Försvarmaktens medel i annat syfte än att Försvarmakten har haft behov av dessa föremål. Han har lånat saker från Försvarmakten på ett sätt som inte varit tillåtet. Han har vid upprepade tillfällen ljugit om var en betespust stått uppställd. Han har också försökt tillskansa sig extra ledighet samt traktamente i samband med en tjänsteresa.

Förbundet har gjort gällande följande. Det har funnits behov av de föremål som J.P. köpt in till Försvarmakten. Köpen har dessutom attesterats och därmed godkänts. De saker han har lånat hem har varit i enlighet med den hemlånekultur som funnits inom FMTS. Han har vid flera tillfällen erbjudit sig att förevisa var den aktuella betespusten stått uppställd. J.P. har inte försökt tillskansa sig extra ledighet eller traktamente i samband med tjänsteresa. Avskedandet av J.P. har inte varit lagligen grundat och det har inte heller förelegat saklig grund för uppsägning.

Arbetsdomstolen kommer att i det följande under skilda rubriker behandla de omständigheter som Försvarmakten har lagt J.P. till last som grund för avskedandet. Därefter kommer Arbetsdomstolen att ta ställning till om omständigheterna varit sådana att det funnits laga grund för att skilja honom från anställningen.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid huvudförhandlingen har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med J.P. samt vittnesförhör med majoren P.G. som är anställd på Funktionsutvecklingsenheten på FMTS, läraren på FMTS T.K., tidigare läraren på FMTS M.L. och tidigare läraren och säkerhetsansvarige inom marksystemavdelningen J.A. På Försvarmaktens begäran har hållits vittnesförhör med sektionschefen inom marksystemavdelningen G.P., tidigare läraren på hjulfordonssektionen M.K. och tidigare kurschefen inom FMTS F.P. På båda parter begäran har vittnesförhör hållits med stabschefen på FMTS överstelöjtnanten J.D. och chefen för marksystemavdelningen majoren P.E.

Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

Omständigheter som legat till grund för avskedandet

Den hydrauliska hjulrampen

Försvarmakten har gjort gällande J.P. har köpt en hydraulisk hjulramp i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av en sådan och att det inte heller har funnits behov av en sådan. Enligt förbundets mening köpte J.P. in hjulrampen eftersom GTA haft problem med undermåliga domkrafter.

J.P. har i denna del uppgivit bland annat följande. Han har i egenskap av utbildnings- och säkerhetsofficer haft visst arbetsmiljöansvar för arbetsgivarens räkning. GTA och hjulfordonssektionen samnyttjar domkrafter och det hade förekommit incidenter med domkrafter på GTA. J.P. köpte hjulrampen bland annat för att undersöka om den var lämplig att användas av oerfarna elever. Tanken bakom köpet var att hjulrampen främst skulle användas på GTA där personbilar förekommer i utbildningen.

P.E. har uppgivit bland annat följande. Det är han som har haft ansvaret för arbetsmiljön på avdelningen det vill säga både för marksystemavdelningen och för GTA. Den hydrauliska hjulrampen har en bärkraft på 900 kg vilket ungefär motsvarar vikten på en personbil. På hjulfordonssektionen finns endast två personbilar och dessa servas inte på sektionen. Övriga fordon på hjulfordonssektionen väger betydligt mer än 900 kg.

Den före detta läraren vid FMTS, M.K., har uppgivit följande. Hjulrampen är gjord för personbilar. Den går inte att använda på de fordon som FMTS har i utbildningen. De fordonen väger omkring tre ton. Hjulrampen tar 900 kg. J.P. var i den aktuella hallen någon gång i månaden. Han har inte sett att J.P. ledde någon utbildning. Han känner inte till några arbetsmiljöproblem som förbundet påstått.

Den före detta läraren vid FMTS, J.A., har uppgivit att en hjulramp med bärkraft om 900 kg skulle kunna komma till användning inom FMTS men inte inom hjulfordonssektionen där han arbetade.

Arbetsdomstolen finner utrett att den hydrauliska hjulrampen inte har kunnat användas på J.P:s egen sektion. Arbetsdomstolen finner inte att arbetsmiljöproblem inom GTA skulle ha medfört att behov fanns på den sektionen. Arbetsdomstolen finner sammanfattningsvis utrett att syftet måste ha varit ett annat än att arbetsgivaren har haft behov av att köpa in den hydrauliska hjulrampen.

Betesputsen

Försvarmakten har gjort gällande att J.P. har lånat betesputsen utan lov och farit med osanning flera gånger när företrädare för Försvarmakten frågat honom var den fanns.

Förbundet har invänt att J.P. lånade betesputsen, enligt kutym, för att använda den i viltvårdande syfte på jaktvårdsföreningens mark och att han vid flera tillfällen erbjudit sig att visa var betesputsen stod uppställd.

J.P. har uppgivit bland annat följande. Han tog på eget initiativ, i slutet av oktober 2011, ut betesputsen till F14 Jaktvårdsförenings marker vid Mästocka skjutfält med avsikt att putsa de gamla betesvallarna som en viltfrämjande åtgärd. J.P. är själv medlem i jaktvårdsföreningen. Han talade inte med någon om detta. Han kände sig pressad och irriterad när han blev tillfrågad om betesputsen vid mötet den 3 januari 2012. Han hade blivit inkallad till mötet under sin semester och var inte förberedd på vad mötet skulle komma att handla om. Lite trotsigt sade han att betesputsen fanns på hyllan i hangaren eller på Mästocka skjutfält. Efter mötet hörde J.P. av sig till P.E. och sade att betesputsen rätteligen stod uppställd på Mästocka skjutfält. Vid mötet den 19 januari 2012 blev han ombedd att visa var betesputsen stod uppställd. Han visade på kartan var den stod uppställd och det var meningen att de skulle åka ut till platsen efter lunch. Så kom dock aldrig att ske eftersom J.P. blev tvungen att lämna arbetsplatsen med anledning av att hans son blivit sjuk. När han senare återkom till arbetet erbjöd han sig att visa var betesputsen stod uppställd men fick då till svar att det var för sent.

P.E. har uppgivit följande. Vid mötet den 3 januari 2012 berättade J.P. att betesputsen fanns på hyllan i hangaren eller utanför tältet. Vid kontroll visade det sig att det inte stämde. När han träffade J.P. nästa gång, den 9 januari 2012, frågade han på nytt var betesputsen fanns. J.P. sade att den stod uppställd på Mästocka skjutfält. P.E. kontrollerade detta med skjutfältschefen som in sin tur kontrollerade med sin personal på fältet men ingen kände till något om betesputsen. P.E. frågade därför på nytt J.P. om betesputsen den 10 januari 2012 varvid J.P. uppgav att betesputsen var uppställd på jaktvårdsföreningens mark.

Arbetsdomstolen finner inte styrkt att J.P. lånat betesputsen utan lov. Däremot är det utrett att J.P. vid upprepade tillfällen farit med osanning om var den fanns. Enligt J.P:s egna utsago har agerandet, i vart fall delvis, berott på trots. J.P:s agerande kan inte undgå kritik.

Minneskortet av märket Garmin

Försvarsmakten har gjort gällande följande. J.P. har köpt ett minneskort, innehållande ett digitalt sjökort, i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av ett sådant. Det har inte heller funnits behov av en sådant. Det är fråga om ett digitalt sjökort. Det har inte funnits någon hårdvara som minneskortet skulle kunna användas tillsammans med och det är dessutom ett kort av en sådan sort som inte får användas inom Försvarsmakten. Vid tidpunkten för köpet hade det gått fyra eller fem år sedan det senast genomfördes någon utbildning på marksystemavdelningens båt Bogserbåt 4.

Förbundet har invänt att syftet med inköpet var att använda minneskortet vid utbildning på Bogserbåt 4 men att det inte hann komma till användning för utbildning innan J.P. avskedades.

J.P. har uppgivit bland annat följande. Det finns bestämmelser om att det krävs sjökort när man befinner sig på sjön men det var bökigt med sjökort i pappersformat. Han visste att det fanns hårdvara till Garmin minneskort i Försvarsmaktens hjullastare av märket Volvo L90. Det var därför han köpte just Garmin minneskort. Sjukortet skulle användas till Bogserbåt 4. Det bedrevs inte utbildning på den båten men de körde med den varje år.

P.E. har uppgivit bland annat följande. Marksystemavdelningen har två båtar. Dessa är bogserbåtar – arbetsbåtar – som endast kör korta sträckor ”över stock och sten” och som inte används på öppen sjö. De används för att bogsera delar av broar när man bygger broförbindelser. De används inte ofta och det är cirka fyra år sedan det senast var någon utbildning på dem. Minneskortet som J.P. köpt in är inte godkänt som navigeringssystem inom Försvarsmakten. Det fanns dessutom igen hårdvara inom avdelningen.

Arbetsdomstolen finner utrett att minneskortet inte varit godkänt som navigationssystem inom Försvarsmakten, att de båtar som minneskortet varit ämnat att användas för endast körts i ringa omfattning samt att det inte funnits någon hårdvara inom marksystemavdelningen för att kunna använda minneskortet. Sammantaget finner Arbetsdomstolen att syftet med inköpet måste ha varit ett annat än att arbetsgivaren haft behov av att köpa in minneskortet.

Kommunikationsradioapparaterna

Försvarsmakten har gjort gällande följande. J.P. har köpt tre kommunikationsradioapparater i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av dessa. Det var länge sedan det hölls någon utbildning på den portabla bron Krigsbro 5 och i mån av behov fanns redan kommunikationsutrustning att tillgå. Kommunikationsradioapparaterna får dessutom inte användas eftersom de ligger på en för Försvarsmakten otillåten frekvens. Det fanns inte behov av kommunikationsapparaterna.

Förbundet har invänt följande. J.P. köpte kommunikationsradioapparaterna för att använda dessa vid transport av Krigsbro 5. Efter det att inköpet gjorts fattades det beslut om att det inte längre skulle hållas några utbildningar på Krigsbro 5. Kommunikationsradioapparaterna har dock kommit till användning i samband med skjutövningar.

J.P. har uppgivit följande. Två lärare på skolan tog kontakt med honom eftersom de ansåg sig vara i behov av kommunikationsradioapparater vid transport av Krigsbro 5. Vid köp av arbetsradio ska man ansöka om tillstånd och bli tilldelad en särskild frekvens. J.P. tyckte det var bökigt och onödigt att behöva ansöka om tillstånd eftersom de inte skulle komma att använda apparaterna i någon större omfattning. Han beställde därför kommunikationsradioapparater för frekvens 155 Mhz som han uppfattade var en öppen frekvens. Det har inte gått att använda kommunikationsradioapparaterna i jaktvårdsföreningen. Där använder de frekvensen 31 Mhz.

P.E. har uppgivit att det funnits radioapparater att låna vid transport av bred last samt att kommunikationsradioapparaterna är inställda på en annan frekvens än någon av de frekvenser som Post- och telestyrelsen tilldelat Försvarmakten. J.D. har bekräftat uppgiften om att kommunikationsapparaterna har en annan frekvens än den Försvarmakten har.

Sammantaget finner Arbetsdomstolen att syftet med inköpet måste ha varit ett annat än att arbetsgivaren haft behov av att köpa in kommunikationsradioapparaterna.

Stålrörprofilerna

Försvarmakten har gjort gällande att J.P. köpt stålrörprofilerna i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av dessa.

Förbundet har angett att stålrörprofilerna köpts in för att användas dels vid behov, dels vid en skjutövning under hösten 2010.

J.P. har uppgivit att stålrörprofiler är en förbrukningsvara som beställs lite då och då.

Det är ostridigt i målet att stålrörprofilerna inte användes vid den aktuella skjutövningen hösten 2010 men att en del av dessa har använts till att bygga vapenställ. Enligt Arbetsdomstolens mening visar utredningen att J.P. köpt in stålrörprofilerna för arbetsgivarens behov.

Rörgängsverktygen

Försvarmakten har gjort gällande J.P. har köpt rörgängsverktyg i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Enligt Försvarmakten saknas behov av dessa eftersom de är avsedda för fastighetsvård och Försvarmakten inte utför sådan i egen regi.

Förbundet har invänt att behov har funnits och att rörgängsverktygen har ett brett användningsområde.

J.P. har uppgivit att han köpte rörgängsverktygen efter det att en lärare hade påtalat att han behövde rörgängsverktyg.

P.E. har uppgivit att han aldrig sett rörgängsverktygen samt att de inte är något avdelningen behöver eller använder i utbildningen.

Arbetsdomstolen finner genom P.E:s uppgifter utrett att det inte funnits behov av att köpa in rörgängsverktygen.

Grovdammsugarna av märket Kärcher

Försvarsmakten har gjort gällande att J.P. har köpt in två dammsugare trots att det bara behövdes en.

Förbundet har invänt att J.P. köpt in dammsugarna efter att behov påtalats av lärarna T.K. och O.B.

T.K. har under förhör uppgivit att han bad J.P. om en enklare grovdammsugare.

J.P. har uppgivit att T.K. och O.B. arbetade i den södra hangaren. När J.P. gjorde beställningen tänkte han att om det fanns ett behov av en dammsugare i den södra hangaren så fanns det säkert behov av en sådan även i den norra hangaren. Han beställde därför två dammsugare.

Arbetsdomstolen anser det inte utrett att det skulle saknas behov av två grovdammsugare.

Hörselskydden av modell Peltor Tactical XP

Försvarsmakten har gjort gällande följande. J.P. har köpt in ifrågavarande hörselskydd i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av dessa. Försvarsmakten hade redan fullgod utrustning och behövde inte dessa hörselskydd. När hörselskydden köptes in var de inte godkända för användning inom Försvarsmakten. Hörselskydden köptes i september 2010 och blev godkända för användning först i mars 2011.

Förbundet har anfört följande. J.P. har arbetat som skjutledare. Av förteckning från Försvarsmedicincentrum framgår att modellen är godkänd för användning vid skjutövningar. Förteckningen är daterad efter det att J.P. köpt in hörselskydden men av förteckningen framgår inte när beslutet att godkänna denna typ av hörselskydd fattades.

J.P. har uppgivit bland annat följande. Vid ett säkerhetsmöte rekommenderades alla skjutledare att köpa bättre hörselskydd. Förr tog man på och av hörselskydden flera gånger under dagen. Nu skulle hörselskydden vara på från morgon till kväll. För att vara en god förebild för soldaterna beställde han därför aktuella hörselskydd. Han kunde ha dem på sig hela dagen och svara i telefonen samtidigt. Han har ofta en biträdande skjutledare. Han ville inte att denne skulle ha sämre hörselskydd än vad han själv hade. Han beställde därför två par. Han har också lånat ut ett par hörselskydd till J.T.

Arbetsdomstolen finner att det av utredningen framgår att syftet med inköpet av i vart fall ett av hörselskydden måste ha varit ett annat än att arbetsgivaren haft behov av det.

Traktormotorerna

Försvarsmakten har gjort gällande följande. J.P. har beställt två traktormotorer i syfte att skänka dem till jaktvårdsföreningen. Detta är inte förenligt med förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarsmakten. Traktormotorerna har haft ett värde och skulle kunna ha sålts som motorer till antika traktorer.

Förbundet har invänt att J.P:s avsikt var att beställa en traktormotor för att ge den till jaktvårdsföreningen men att han av misstag beställde två stycken traktormotorer. Förbundet har gjort gällande att traktormotorerna var utrangerade, saknade värde och var nollprissatta.

Det är ostridigt att traktormotorerna aldrig levererades samt att J.P:s syfte med beställningen var att ge en traktormotor som gåva till jaktvårdsföreningen. J.P. har uppgivit att jaktvårdsföreningen vid tidigare tillfällen fått utrangerade föremål utan att överlåtelse rutinen följts.

J.A. har uppgivit följande. På ett sektionmöte ställdes en fråga till J.P. i hans egenskap av sektionschef med anledning av att det hade hittats en beställningsorder rörande två traktormotorer. J.P. förklarade att han beställt motorerna och att en av motorerna skulle användas till någon utfyllnad och att den andra skulle användas till jaktvårdstraktor. J.A. kände inte till beställningen dessförinnan. Motorerna levererades inte.

Det är ostridigt att J.P. beställt en traktormotor i direkt syfte att ge den till jaktvårdsföreningen, alltså ett helt annat syfte än att arbetsgivaren har haft behov av den. Dessutom framgår det av förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarsmakten när Försvarsmakten får avyttra egendom genom gåva. Den nu aktuella gåvan faller inte inom ramen för förordningen. Även om FMFS tidigare skulle ha skänkt föremål till jaktvårdsföreningen saknar det nu betydelse.

GPS navigatör

Försvarsmakten har gjort gällande att J.P. har köpt in en GPS navigator i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av en sådan. Det saknades, enligt Försvarsmakten, behov eftersom sektionen redan hade flera GPS navigators.

Förbundet har anfört att GPS navigatorsn kommit till användning inom FMFS i samband med tjänsteresor.

J.P. har uppgivit följande. Han har använt GPS navigatorsn under sina tjänsteresor. Den har förvarats på olika platser, bland annat i hans portfölj, på hans skrivbord och i bokhyllan. Den har varit tillgänglig för andra att låna.

P.E. har uppgivit bland annat följande. Det har funnits tre GPS navigatorsn som legat i en låda för användning vid behov av den som behövde på avdelningen. Den GPS navigator som J.P. köpte har inte varit känd av andra än J.P. själv.

J.A. har uppgivit att det redan fanns två GPS i en låda på avdelningen.

Genom P.E:s och J.A:s uppgifter finner Arbetsdomstolen utrett att syftet med inköpet av GPS navigatorsn måste ha varit ett annat än att arbetsgivaren har haft behov av ytterligare en sådan.

Axelkorsen

Försvarsmakten har gjort gällande att J.P. har köpt fyra axelkors i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av sådana. Det har inte heller funnits behov av axelkorsen.

Förbundet har invänt att avdelningen har haft behov av axelkorsen och att de har använts i utbildning vid GTA.

J.P. har som bakgrund till inköpet av axelkorsen uppgivit följande. Han behövde byta kardanaxel på sin privata bil. Kardanaxeln var av typen med dubbelknut och han fick av en rad olika bilverkstäder reda på att den inte var möjlig att byta. J.P. tyckte det var märkligt. Vid denna tidpunkt hade Försvarsmakten precis köpt in två fordon med samma konstruktion, dvs. med dubbelknut på kardanen. J.P. frågade lärarna som undervisade på dessa fordon om de visste hur man bytte kardanaxel men inte heller de visste. Eftersom det förr eller senare skulle komma att behöva bytas kardanaxlar även på Försvarsmaktens fordon ansåg J.P. det motiverat att undersöka samt ta fram en lämplig metod för hur man byter kardanaxlar med dubbelknut. J.P. frågade därför en av lärarna om denne hade några axelkors. Läraren svarade att han inte hade så många. J.P. beslutade att beställa in några extra ifall axelkorsen skulle gå sönder under provmonteringen. J.P. provmonterade axelkorsen och lade sedan tillbaka dem i förpackningen.

M.K. har uppgivit att J.P. frågade honom om han hade några axelkors till Volvo. M.K. hade två axelkors i sin skrivbordslåda, hänförliga från den avdelning han tidigare hade arbetat på. Han lånade ut dessa till J.P. Senare stötte han på J.P. nere i hallen där J.P. höll på att montera axelkorsen på sin privata Range Rover, varvid J.P. sade att han undersökte om det gick att utveckla hur man byter axelkors. J.P. lämnade senare tillbaka axelkorsen som han lånat.

P.E. har uppgivit att det vanliga är att hela drivaxeln bytts ut och inte enbart axelkorset.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning. Av utredningen framgår att J.P. lånade två axelkors av M.K. och att J.P. i arbetsgivarens lokaler monterade in axelkorsen på sin privata bil men att han sedan lämnade tillbaka dessa. J.P. köpte också in axelkors för att det skulle finnas för det fall han skulle ha sönder något under provmonteringen. I målet får anses utrett att J.P:s syfte med inköpet av axelkorsen var att undersöka förfarandet att byta axelkors. Fråga är om detta har legat i Försvarmaktens intresse. P.E. har uppgivit att det vanliga är att hela drivaxeln byts ut. Redan av J.P:s uppgifter framgår att aktuell konstruktion med dubbelknut synes vara ovanlig. Det har inte heller gjorts gällande att något av dessa fordon tillhörde den sektion för vilken J.P. var chef. Mot denna bakgrund finner Arbetsdomstolen att inköpen uppenbarligen hade annat syfte än att fylla arbetsgivarens behov av axelkors.

Motorbergborrmaskinen

Försvarmakten har lagt J.P. till last att han lånat hem motorbergborrmaskinen under lång tid och att han dessutom vanvårdat den.

Förbundet har anfört att J.P. frågade materialansvarig lärare J.T. om tillåtelse innan han lånade hem motorbergborrmaskinen. Vidare förnekas att J.P. har vanvårdat den. Under tiden som J.P. hade motorbergborrmaskinen hemlånad var den föremål för inventering vid tre tillfällen under perioden oktober 2009 – maj 2011.

Av utredningen i målet framgår att motorbergborrmaskinen varit föremål för inventering vid flera tillfällen under den tid som J.P. haft den hemlånad utan att någon reagerade på det. T.K. har uppgivit att inventeringsansvarig ”bockat av” maskinen eftersom man vetat om att den fanns hos J.P.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning. I målet är inte visat att J.P. har vanvårdat motorbergborrmaskinen. Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning att det långa hemlånet inte är något som kan läggas J.P. till last på sätt som Försvarmakten gjort gällande.

Verktygssetet av märket DeWalt

Försvarmakten har gjort gällande att J.P. har köpt in verktygssetet trots att det saknats behov.

Förbundet har i sin tur gjort gällande att FMTS, i egenskap av Försvarmaktens centrum för teknisk utbildning och funktionsutveckling, borde ha behov av ett verktygsset.

J.P. har uppgivit att han köpte verktygssetet eftersom föregående kull av elever hade slavat bort det verktygsset som tidigare funnits på avdelningen.

P.E. har uppgivit följande. Det aktuella verktygssetet är en låda med slagborrmaskin och vanlig bormaskin. Att sektionen skulle ha behov av ett sådant är inte konstigt. Det märkliga är sättet på vilket det köptes. J.P. hävdade att en annan avdelning hade haft bort en skruvdragare för marksystemavdelningen förra året. Då skulle den avdelningen enligt J.P:s uppfattning betala tillbaka detta till marksystemavdelningen. Marksystemavdelningen hade emellertid tidigare inte ens haft skruvdragare utan använt en anställds privata skruvdragare. A.H. godkände att J.P. gjorde köpet på den andra avdelningens bekostnad.

J.A. har uppgivit att det fanns sex - sju verktygsset, utöver DeWalt verktygsset, på avdelningen och rätt så många bormaskiner.

Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning inte att det har framkommit något som tyder på att det funnits behov av att köpa verktygssetet.

Kikarsiktet av märket Swarovski

Försvarmakten har gjort gällande följande. J.P. köpte kikarsiktet av märket Swarovski i november 2010 i annat syfte än att arbetsgivaren har haft något behov av ett sådant kikarsikte. Det har inte heller funnits behov av detta. Kikarsiktet är civilt och omfattas inte av skolans kursplaner. J.P. har inte berättat för någon att han köpt in kikarsiktet utan kikarsiktet har, såvitt Försvarmakten vet, hela tiden varit inlåst i ett skåp.

Förbundet har anfört följande. J.P. införskaffade kikarsiktet av märket Swarovski i november 2010. Syftet med inköpet var att kikarsiktet skulle användas i utbildning. Det hann dock inte komma till användning innan J.P. avskedades.

G.P. har uppgivit att han inte kände till att kikarsiktet fanns på avdelningen. Med beaktande av kikarsiktets begränsade pedagogiska värde i förhållande till dess pris anser han inte att det har funnits något behov av kikarsiktet.

Den före detta läraren M.L. har uppgivit att kikarsiktet har ett pedagogiskt värde och kunde ha kommit till användning.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning. M.L. har visserligen uppgivit att det civila kikarsiktet kunde ha kommit till användning. Mot bakgrund av G.P:s uppgifter samt det förhållandet, att kikarsiktet köptes in i november 2010 men ännu inte hade använts när J.P. avskedades i mars 2012, finner Arbetsdomstolen, att J.P. köpt kikarsiktet av märket Swarovski i annat syfte än att Försvarmakten har haft behov av detta.

Rödpunktssikte och kikarsikte av märket Trijcon

Försvarmakten har gjort gällande följande. J.P. köpte in rödpunktssiktet och kikarsiktet i annat syfte än att arbetsgivaren hade behov av dessa. Det fanns inte heller något behov av varken rödpunktssiktet eller kikarsiktet. Rödpunktssiktet är avsett för pistol men går inte att använda på någon av Försvarmaktens

pistoler. Kikarsiktet är civilt och är inte godkänt för att användas inom Försvarsmakten.

Förbundet har invänt att behov har förlegat då både rödpunktssiktet och kikarsiktet har använts i utbildning.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

M.L. har uppgivit att han under sin tid som lärare på FMTS både förevisat rödpunktssiktet och kikarsiktet för sina elever.

G.P. har uppgivit följande. Han har svårt att se att det skulle finnas något behov av rödpunktssiktet och att det honom veterligen inte finns något sådant rödpunktssikte i Försvarsmaktens organisation. Däremot finns det inom Försvarsmakten ett kikarsikte liknande det av märket Trijcon fast av annat fabrikat. Det finns därför en viss koppling till att förevisa det vid utbildning.

P.E. har uppgivit att FMTS ska utbilda på det materiel som finns i Försvarsmakten.

P.G. har uppgivit följande. J.P. kom till honom för att få köpet av kikarsiktet godkänt. Försvarsmakten höll på att göra om vapenutbildningen och J.P. sade att han behövde kikarsiktet för att kunna visa skillnaderna mellan militära och civila sikten. Han litade på J.P:s omdöme.

Arbetsdomstolen finner sammanfattningsvis att det av utredningen framgått att arbetsgivaren har haft behov av rödpunktssiktet och kikarsiktet samt att det inte är utrett att J.P. köpt in dessa saker i annat syfte än för arbetsgivarens behov.

Tjänsteresan till Stockholm i oktober 2011

Försvarsmakten har gjort gällande följande. J.P. försökte tillskansa sig extra ledighet och traktamente i samband med en tjänsteresa till Stockholm i oktober 2011. Han hade beställt en hyrbil för transporten till och från Stockholm. J.P. uppgav att han skulle resa från Halmstad måndagen den 3 oktober 2011 och vara åter på FMTS i Halmstad fredagen den 7 oktober 2011 kl. 16.00. Mötet pågick från kl. 10.30 på tisdagen till lunchtid på torsdagen. Det har följaktligen funnits gott om tid för J.P. att köra hem under torsdagen. Det upptäcktes att J.P. försökte tillskansa sig extra tid i Stockholm och han kommenderades att befinna sig på FMTS på fredag morgon den 7 oktober.

Förbundet har anfört följande. Eftersom J.P. tog sig till mötet med hyrbil ville han ha viss flexibilitet med hänsyn till den långa körtiden. Han har inte försökt tillskansa sig extra ledighet eller traktamente i samband med tjänsteresan utan han har hela tiden haft för avsikt att vara tillbaka på FMTS på fredagen den 7 oktober 2011.

Av utredningen i målet framgår följande.

Mötet i Stockholm pågick från och med tisdagen den 3 oktober 2011 till lunchtid torsdagen den 6 oktober 2011. J.P. hade beställt hyrbil för perioden måndag till och med fredag. Under mötet blev J.P. kontaktad av P.E. som påtalade att J.P. skulle inställa sig på FMTS på fredag morgon, vilket J.P. också gjorde.

Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning inte att det är visat att J.P. försökt tillskansa sig extra ledighet eller traktamente.

Har det förelegat laga grund för att skilja J.P. från hans anställning?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses enligt lagens förarbeten ett sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen ska behöva tålas i något rättsförhållande.

Arbetsdomstolen har i det föregående funnit utrett att J.P. i egenskap av officer och chef för marksystemavdelningen vid FMTS beställt en traktormotor i syfte att ge den som gåva till den jaktvårdsförening där han själv var medlem, att han köpt in en rad föremål till Försvarmakten i annat syfte än att Försvarmakten haft något behov av dessa föremål och som Försvarmakten i några fall inte heller ens har fått lov att använda enligt de regelverk som Försvarmakten har att följa samt att han farit med osanningar när han blev tillfrågad om var den aktuella betesputsen fanns.

J.P. har genom sitt agerande visat en allvarlig brist på respekt och förståelse för nödvändigheten av att följa gällande regelverk. Hans påstående att han inte skulle ha känt till inköpsinstruktionens grundläggande krav på att det ska föreligga behov, innan köp görs, ändrar inte den bedömningen. Arbetsdomstolen anser vidare att det är anmärkningsvärt att en arbetstagare i J.P:s ställning farit med upprepade osanningar beträffande var betesputsen befann sig.

En väsentlig förutsättning i ett anställningsförhållande är att en arbetsgivare känner förtroende för en arbetstagare. I fråga om arbetstagare med en så hög tjänstställning och med så stort ansvar som J.P. har haft, måste det enligt Arbetsdomstolens mening ställas höga krav på omdöme och förmåga att tillämpa gällande regelverk. J.P. har varit chef för en sektion inom FMTS. Han har vidare haft en lång erfarenhet som officer i Försvarmakten. Arbetsgivaren har haft rätt att ställa höga krav på hans omdöme och förmåga i fråga om hanteringen av Försvarmaktens medel och materiel. Det får enligt Arbetsdomstolens mening anses som uppenbart att en stor förtroendeförlust har uppstått hos Försvarmakten i förhållande till J.P. med anledning av det inträffade.

Sammantaget finner Arbetsdomstolen att J.P:s handlande har varit ägnat att i så hög grad rubba det förtroende, som Försvarmakten måste kunna ha för J.P. som anställd, att Försvarmakten haft rätt att omedelbart skilja honom från anställningen. Avskedandet av J.P. får därmed anses ha varit lagligen grundat. Förbundets talan ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Vid ovan angiven utgång är förbundet förlorande part. Förbundet ska således ersätta Försvarsmakten för dess rättegångskostnader. Försvarsmakten har yrkat ersättning för rättegångskostnader med sammanlagt 249 945 kr. Beloppet är fördelat på 192 316 kr avseende ombudsarvode, 48 079 kr avseende mervärdesskatt och 9 550 kr avseende utlägg. Förbundet har vitsordat beloppen avseende ombudsarvode och utlägg. Yrkandet avseende mervärdesskatt har bestritts.

Mervärdesskatten innebär inte en kostnad för staten, varför staten inte ska erhålla ersättning för den.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Officersförbundets talan.
2. Officersförbundet ska ersätta statens genom Försvarsmakten rättegångskostnader med 201 866 kr, varav 192 316 kr avser ombudsarvode.

Ledamöter: Karin Renman, Ulla Erlandsson, Christer Måhl, Kerstin Brodowsky, Göran Söderlöf, Malin Ackholt och Carl-Gustaf Hjort. Enhälligt.

Sekreterare: Johanna Nilsson